

Prenumerata:

W Warszawie: rocznie rs. 6
półrocznie rs. 3. kwartalnie rs. 1
kop. 50, miesięcznie kop. 50.

Dodatek na koszty administracyjne wydania porannego miesięcznie kop. 10.

Za dwukrotne odnoszenie do domu dopłata przez powyższego dodatku miesięcznie kop. 10.

Na prowincji i w Cesarstwie z jednorazową przesyłką: rocznie rs. 9, półrocznie rs. 4 kop. 50, kwartalnie rs. 2 kop. 25.

Za granicą: miesięcznie rs. 1 kop. 20.

Numer pojedynczy wydania porannego k. 3, wieczornego k. 5.

KURJER WARSZAWSKI.

Wydanie wieczorne.

ROK SZESZCZDZIESIĄTY TRZECI.

Rekopisów nadsyłanych do redakcji nie zwraca się.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godz. 8-ej rano do 8-ej wieczorem, w niedziele i święta od godz. 10-ej rano do 1-ej w południe.

Dziś: śś. Zygmunta Kr. i Atanazego.
Czwartek: Wniebowstąpienie Pańskie —
Znalezienie św. Krzyża i Aleksandra.
Piątek: śś. Florjana M. i Moniki Wd.

Wschód słońca o godzinie 4 minut 30.
Zachód " " 7 " 25.

Długość dnia godzin 14 minut 55.
Przybyło " " 7 " 17.

Sobota: ś. Piusa V-go Papieża.
Niedziela: ś. Jana Apostoła w Oleju.
Poniedziałek: ś. Domicelli Panny.
Wtorek: ś. Stanisława Biskupa.

Adres redakcji „Kurjera Warszawskiego:” plac Teatralny Nr 5, dom W. L. Zabłockiej.

Ogłoszenia:

Reklamy: za jeden wiersz pierwszy raz 25 kop., każdy następny raz 20 kop.

Nekrologja: za jeden wiersz 15 kop.

Zwyczajne ogłoszenia: za jeden wiersz pierwszy raz 10 kop., każdy następny raz 8 kop.

Małe ogłoszenia: za jeden wiersz pierwszy raz 2 kop., każdy następny raz 1½ kop.

Przewodnik adresowy: za 1 wiersz rocznie rs. 30. Ogłoszenia do „Przewodnika” przyjmuje wyłącznie Biuro Ogłoszeń Rajchmana i Frendlera, ulica Senatorska nr 18.

Następny numer „Kurjera” wyjdzie jutro o godz. 6-iej rano.

Pamiętka Wniebowstąpienia Pańskiego obchodzoną będzie jutro całodziennym nabożeństwem i z zupełnym odpustem w kościołach:

św. Franciszka Serafickiego przy ulicy Zakroczymskiej, św. Jacka (po-dominikańskim) i św. Trójcy (po-trzyniarskim).

W kościele św. Kazimierza (pp. sakramentek) odbędzie się zwykle czwartkowe nabożeństwo, a w kościele Opieki św. Józefa (pp. wizytek) nabożeństwo dopólniowe matek chrześcijańskich.

W tym ostatnim kościele w piątek o godzinie 9-ej zrana odprawiona będzie wotywa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, ku czci serca Pana Jezusa.

Jutro też w kościele św. Krzyża nabożeństwo odpustowe na pamiętkę znalezienia św. krzyża.

Na też pamiętkę odbędą się nabożeństwa odpustowe w niedzielę (6-go b. m.) w kościołach św. Ducha (po-paulińskim) i św. Jacka (po-dominikańskim).

Przegląd polityczny.

Zamknęło się wieko trumny nad jednym z najszlachetniejszych ludzi naszego stulecia. W siedm-dziesiątym szóstym roku życia zmarł Herman Schultze z Delitzsch, sławny reformator kredytu ludowego w Niemczech i założyciel stowarzyszeń, mających na celu praktyczne urzeczywistnienie zasady samopomocy. Schultze poświęcił cały swój długi żywot tej myśli i niespożyte przyniósł zasługi około materialnego podniesienia niższych warstw społeczności niemieckiej i w ogóle europejskiej. Kasy Schultze-Delitzscha wnet się upowszechniły i w innych państwach, ponieważ zasada ich była zdrowa i produkcyjna. Mniej dobroczynnie oddziaływały one na dobro warstwy robotniczej, bo robotnik potrzebuje raczej kasy oszczędności niż stowarzyszenia żalickowego, ale sfera drobnego kupiectwa, przemysłu i rękodzielnictwa zawdzięcza Schultze-Delitzschowi ugruntowanie podstaw swojego bytu materialnego.

Naprzeciw systemowi zgasłego przed kilku dniami przyjaciela ludu wznosił się niebawem inny system, obierający wręcz przeciwny punkt wyjścia w reformie socjalnej. Schultze-Delitzsch szukał ideału ekonomicznego dla niższych, pracujących warstw społeczeństwa w zasadzie samopomocy, Lassalle podniósł zasadę pomocy państwa. Książę Bismark poszedł do szkoły Lassalle'a i oto widzimy dzisiaj stopniowe wprowadzanie w życie podstaw jego systemu. Jaką będzie przyszłość organizacji klas robotniczych w Niemczech pod wpływem ustawodawstwa, które popiera i rozwija książę Bismark, to okaże dopiero czas blizki; Schultze z Delitzsch patrzył z promiennym zadowoleniem na błogie skutki swoich pomysłów. Zehodzącemu do grobu towarzyszy wdzięczność narodu, a przynajmniej ogromnej większości jego, żyjącej z pracy i w kasach Schultze-Delitzscha znajdującej kredyt ku poparciu tej pracy.

Prawie o tej samej godzinie w Paryżu i w Berlinie poruszono oryginalną myśl przystąpienia Francji do potrójnego przymierza włosko-austriacko-niemieckiego. P. Francis Magnard w *Figarze* wystąpił z artykułem, w którym wykazuje dyplomatom francuskim, iż prawdziwą i najwyższą oddaliby przysługę Francji, gdyby zbliżyli ją do centralno-europejskiego związku trzech mocarstw. Ta bowiem tylko w obecnej chwili pozostaje Francji droga do wydobycia się z przepaści zupełnego osamotnienia w Europie.

Tę samą myśl, tylko na tle innych pobudek, rozwinięła w Berlinie *Post* — konserwatywna, a często-kroć używana przez księcia Bismarka za narzędzie do rzucań w świat pewnych idei, nie dość jeszcze skryształizowanych i ściśle określonych, ażeby można je było rozwinąć w formie inspirowanego komunikatu w półurzędowej *Norddeutsche Allg. Ztg.* Artykuł *Post* dowodzi, że najlepiej uczyniłaby Francja we własnym interesie, gdyby przystąpiła do potrójnego przymierza na podstawie wzajemnej gwarancji teraźniejszych granic czterech mocarstw. Tą drogą szuka więc książę Bismark zażegnania krwawego widma odwetu francuskiego za Alzację i Lotaryngję. Ten warunek wszelako tak trudnym jest do przyjęcia dla Francji, że wątpimy, ażeby znalazł

się mąż stanu w Paryżu, który odważyłby się przyjąć kombinację wykluczającą raz na zawsze możliwość powrotu ziem utraconych w roku 1870 do macierzystego organizmu. *Post*, jak syrena, wabi Francję w ramiona potrójnego przymierza. Maluje ona wspaniałe horyzonty, które naówczas otworzyłyby się przed nią, wskazuje na odległe lądy, na których rozwinąłby mogła szeroko swą politykę kolonizacyjną bez obawy obrażenia interesów innych mocarstw. Na tych bowiem dalekich przestworach państwa cywilizacyjne mogłyby daleko snadniej skombinować swoje interesa i widoki, aniżeli nad wąskim łożyskiem Renu, na gruncie Alzacji i Lotaryngji.

A gdyby nastąpiło to rozszerzenie dzisiejszego przymierza w poczwórne, natenczas możnaby pomyśleć o powszechnym rozbrojeniu Europy. Owe miljardy, które pochłaniają dziś armje, mogłyby zwrócić się ku celom produkcyjnym, dobrobyt społeczny wzrosłoby, dobrodziejstwa cywilizacji przeszłyby na własność wszystkich, podczas gdy dzisiaj stanowią zbytke magnatów. Te rozumowania wchodzą już w sferę politycznego idealizmu, który nie licuje z fizjognomją człowieka, co wynalazł zasadę „siły przed prawem” i rzucają w ogóle pewne światło na szczerłość argumentów niemieckiego herolda pokoju... Gdybyśmy chcieli patrzeć na te rzeczy sceptycznie — a sceptycyzm nakazany jest w polityce — to w artykule *Post* berlińskiej dostrzeżlibyśmy raczej chęć zapewnienia się ze strony Francji, że w razie gdyby książę Bismark uważał za potrzebne rozwinąć akcję na innych obszarach Europy, granica zachodnia Niemiec nie byłaby narażona.

Słusznie też odpowiada dziennikowi berlińskiemu *Journal des Débats* w artykule, o którym doniósł nam dzisiejszy poranny telegram z Paryża, że gdyby księciu Bismarkowi tylko o bezpieczeństwo od strony Francji chodziło, niepotrzebnie zawiązywałby przymierze odporne; Francja bowiem nie czuje w sobie skłonności (wartoby dodać: ani sił) do wykonania ataku na Niemcy.

Prawdopodobnie przedmiotem interpelacji we francuskiej izbie deputowanych będzie powzięta w dniu 26-ym z. m. przez radę stanu uchwała, wyrażająca naganę biskupom z Anney, Viviers, Valence i Langres, tudzież arcybiskupowi z Albi, za to, że w li-

Kronika powszechna.

Warszawa zawstydza Europę i inne części świata. — Dynamit jako powtórnie skompromitowany debiutant. — Dwaj rycerze z XIII stulecia. — Oryginalni amerykańscy gimnastycy, jedyna w świecie maszyna i nóż wszystko krajający. — Jeszcze p. Herman Minkowski. — Długi sen i ocknięcie się p. Zuber. — Wdzięczność tegoż p. H. M. dla tegoż p. Z. — Jakby mnie się przydał taki pan Zuber. — Rzecz o nowej siatce geograficznej. — Marzenie o rękawiczkach przyszłości.

Gdybym nie miał zaszczytu doczekać do bieżącego tygodnia, nigdy bym w to nie uwierzył, iż Warszawa ze swemi okolicami w niezbyt wielkim promieniu może czasem przedstawiać więcej interesu i dostarczać swemu tygodniowemu historjografowi więcej sprawozdawczego materiału niż cały świat z przyległościami...

A jednak tak się stało obecnie.

Zakątek świata, w którym żyjemy, miał katastrofę przy ulicy Łuckiej i pogrzeb szesnastu spalonych, miał wielki występ małego strejku w Żyrardowie, który także niestety nie obszedł się bez katastrofy, a owa poddynamitowana od końca do końca reszta świata cóż tak tragicznego miała współcześnie?... Wstyd mi się przyznać doprawdy, jako tejsze reszty świata kronikarzowi... Oto gdzieś w Bawarii nadreńskiej, na drodze z miasta Zweibrücken, słynnego w dziejach jako stolica państwa, w którego obrębie były tylko dwa mosty, do innego niemniej słynnego grodu Pirmasens, niegdyś rzydceni landgrafów darm-

sztańskich, wstawionej zwycięstwem pruskim nad francuzami w dniu 14-ym września r. 1793, jako też głośną w świecie fabryką pantofli, nastąpił wybuch dynamitu w wagonie pocztowym i oprócz zrzenia urzędnika pocztowego, nie więcej nikomu się nie stało.

Trzeba przyznać dynamitowi, że w tym nowym swoim debiucie na scenie świata skompromitował się fatalnie. Zapowiedział, iż sprawi takie zniszczenie, jakiego jeszcze nigdy nie bywało, że całą Angiję wysadzi w powietrze, a spadającymi jej okruciami całą Europę warstwą na dwa metry grubą przysypie, i zamiast kataklizmu urządził awanturę, zakończoną zaledwie ciężkim uszkodzeniem ciała jednego indywiduum!... Ponieważ pierwszy występ tegoż debiutanta przed gmachem parlamentu w Londynie był także parodią jego roli, zaczynam zatem powątpiewać zupełnie o jego artystycznym talencie i nie dziwię się wcale, że konwencja narodowa irlandzka w Filadelfji postanowiła go ignorować.

Jeżeli gdzie na jakiej scenie ten aspirant na tragicznego bohatera po tem podwójnym *fiasco* poważy się debiutować po raz trzeci, to prawdopodobnie zostanie wygwizdany i nie będzie już śmiały więcej pokazać oczu na widowni, na której takie wielkie chciał odgrywać rolę. Co najwięcej, dyrekcja teatru dziejów zaangażuje go na maszynistę do organizowania mniejszych dekoracyjnych efektów, ale ważniejszej roli nigdy mu niezawodnie nie powierzy. Niefortunny debiutant posiada wprawdzie pewne warunki sceniczne. Jest silny, powiadają że dźwiga stokroć większe ciężary od prochu, ale nie umie

tyłe zrobić, ile na ulicy Łuckiej zrobiła jedna drobna iskierka, może jaka niedopalona i nieostrożnie na garść wiórów rzucona zapalka... Do powodzenia w jego występach potrzeba koniecznie, żeby umiał po cichu i ostrożnie ukazywać się na scenie, a on nieborak tyle z sobą robi ceremonij, takich przy wprowadzeniu wymaga zachodów, tak niezgrabnie się wtacza, że zawsze zostanie spostrzeżony zawczasie, co cały efekt niweczy. Ma przytem nieszcześliwy temperament, niecierpliwi się bardzo łatwo i wybucha przedwcześnie, właśnie w chwili, kiedy mu z roli wypadło siedzieć cicho. Przez porywcość gra, nie czekając na wypowiedzenie suflera, a że nie umie na pamięć swojej roli, więc musi się uciekać do improwizacji, do której nieba odmówiły mu daru. Ztąd wynika, że zamiast urwać głowę hydrze angielskiej, urywa nos konduktorowi pocztowemu, zamiast ocalić Irlandję, pozbawia jakiegoś szwabę, który Bogu ducha był winien, możliwości zażywania tabaki. Niedoleżny zaprawde aktor, którego zdolności przechwalała przyjacielska reklama, kamienie mu tłuc a nie świat przebudowywać od fundamentów!...

Jak w zakresie tragedji Europa i inne części świata w tym tygodniu nie sprostały Warszawie i jej niedalekim okolicom, tak samo w innych rodzajach widowisk trudno byłoby światu wystąpić z nami do rywalizacji. Cała Europa wprawdzie dawniej od nas poznała „Tannhäusera”, jako rycerza z XIII wieku i słyszała go jako barda, ale za to my jednocześnie mogliśmy podziwiać innego rycerza z tegoż stulecia, który w złocistej zbroi przywędrował do nas wprost z „kalużskiej gubernji” i pokazywał

stach pasterskich ogłosili wyrok watykańskiej kongregacji indeksu, potępiający podręczniki szkolne o zasadach moralności, zatwierdzone przez rząd. Rada stanu nie ograniczyła się wszelako na wyrażonej naganie „za nadużycie władzy”, ale zarazem wydała uchwałę zasadniczą orzekającą, iż rząd ma prawo czasowo zawieszać albo zupełnie zamknąć wypłatę *temporalio* zarówno biskupom, jak wszystkim innym kategorjom duchowieństwa. Łączy się z tem w ogóle pozbawienie biskupów i duchownych prawa wykonywania funkcji djecejalnych i parafjalnych.

Br. Z.

Z redakcyjnego stołu.

Dr Ludwik Kubala: „Jerzy Ossoliński”, Tom I i II, Lwów. Nakład Gubrynowicza i Schmidta, 1883.”

Ludwik Kubala należy do najpopularniejszych historyków młodszej generacji. Popularność tę zawdzięcza dziwnie ujmującemu i obrazowemu wykładowi, wyborowi faktów dziejowych podnoszących ważniejsze momenta ojczyźnych dziejów, przede wszystkim zaś pięknej formie, jaką nadaje wypowiadanym myślom i poglądom na przeszłość. „Szkice historyczne” Kubali doczekały się już kilku wydań, co może samo z siebie stanowić probierz ich wartości. Autor tak cennej i niezmiernie zajmującej pracy, jak np.: „Poselstwo Puszkina w Polsce”, będzie mógł zawsze na wziętość i sympatyczne przyjęcie między czytelnikami dzieł historycznych rachować.

Pierwszą pracę obszerniejszego pokroju dał nam Kubala w świeżo wydanym dziele, którego tytuł wymieniamy na czele.

Bohater opowiadania, Jerzy Ossoliński, mówca, poseł, dyplomata, wszechwładny minister za panowania Wazów, mąż wpływowi, niezwykłych talentów, trzęsący rzeszpospolitą po śmierci Władysława IV, pan bogactw niezmiernych, po którym jednakże niezbyt sympatyczne zostało wspomnienie, jakby dla stwierdzenia prawdy o znikomości potęg ziemskich, oto temat istotnie ponętny dla historyka myślicy i jemu to właśnie poświęcił Kubala dwutomową swą biografję.

Charakterystyczny wiersz, puszczonej w obieg w r. 1649-ym po śmierci wielkiego kanclerza Ossolińskiego, a łączący dowcip z gryzącą ironją, maluje dostatecznie antytezę wielkości i upadku moralnego wpływu bohatera opowiadania Kubali.

Legł Ossoliński kanclerz od wielkiej choroby,
Bo inna zmódz nie mogła tak wielkiej osoby.
Głowa jego gorąca sejmami mieszała,
Choroba też sejmowa z świata go porwała,
Prawem kaduka chciał brać cudze majątności,
Kaduk za to samego cisnął Jegomości
I aby każdy poznał, że to był mąż święty
Zginał taką chorobą, jak święty Walenty.
Rzadka u nas choroba, niezwykła w tym domu,
Ależ bo kanclerz nie chciał być równym nikomu,
Śmierć twoja wielki mężu, nie w smak wszystkim była,
Bo cię zapóźno zglądziła...

się za niewielką opłatą w Dolinie szwajcarskiej. Był to mąż w trzy arszyny i kilka werszków”, wyższy najmniej o łokieć od p. Cieślowskiego i wszystkich śpiewaków, jacy kiedykolwiek mieli zaszczyt występować w tytułowej roli wagnerowskiego arcydzieła. Podobnie cała Europa wprzód od nas przypatrywała się lamaanom braci Phoites, ale tamto byli podrabiani Phoites, a *the original Phoites*, jak zapewniają afisze, znajdują się tylko u nas...

Jeżeli do tych wszystkich osobliwości dodamy, że machina mówiąca Fabera, której jeden tylko egzemplarz na całym świecie istnieje, znajduje się obecnie w naszym mieście i że agent p. Woodworda sprzedający arcyżądane maszyny do wykrobywania stwardniałego kiłu z okien po wyluczonych szybach i innych podobnych użytków, agent p. Woodworda, za którym cała Europa z utęsknieniem się ogląda, przybył właśnie do Warszawy i aż do dnia 12-go maja bytnością swoją uszczęśliwiać nas zamierza, to będziemy musieli przyznać fakt, pokilkakroć już konstатовany powyżej, że wszystkie ciekawości i nadzwyczajności współczesne zgromadziły się w tej chwili w Warszawie i jej okolicach, a w Europie i reszcie świata szukać czegoś zajmującego daremnym byłoby zachodem.

Niepomyślna to wróżba dla dalszego ciągu mojej dzisiejszej kroniki. Ażeby się ocalić z tej sytuacji niemiłej, muszę się chwycić rozmaitych środków. Przede wszystkim więc postanawiam rewindykować dla siebie zasługę, żem pierwszy, w jednej z poprzednich kronik, w plagjatorstwo p. Hermana Minkowskiego nie uwierzył i okazało się, żem miał słuszną rację. W którymś z dzienników galicyjskich poja-

Smierć owego potężnego człowieka, który był prawą ręką króla Władysława, który Jana Kazimierza osadził na tronie i w jego imieniu przez dwa ciężkie lata rządu Rzeczypospolitej sprawował, nie tylko, że nie wywarła wrażeń, ale nawet „król w dzień zgonu Ossolińskiego był nadzwyczaj wesóły i pełen śmiechu”. Po ulicach stolicy i po całym kraju krążyły na zmarłego złośliwe paszkwile. Pochwały miały zimny, urzędowy charakter, nagana była niemal powszechna.

A jednak, zdaniem Kubali, nie zasłużył Ossoliński na tak dotkliwą potomności niepamięć; przekonania i zamiary kanclerza były bez zarzutu, środki jedynie, jakich do ich przeprowadzenia używał, były powodem do niepowodzenia.

Nie umiał interesów króla łączyć z interesami narodu i działalnością swoją, zamiast wzmocnić, osłabiał władzę królewską. Projekta jego dotyczące kawalerji, cel, wojny przeciw szwedom i turkom, okazały się niepraktycznymi. Co więcej, jako stróż prawa gwałcił je na każdym kroku, lekceważąc zwyczaj, tradycje i ustawy państwa.

Zasługa Ossolińskiego jest niemniej wielką. Jako poseł i dyplomata zostawił po sobie piękne wzory. Dyaryjusz jego legacji do Anglii, do Niemiec, a nawet drogi do Rzymu zawierają dziś jeszcze wiele cennych wskazówek. Oprócz osobistych przymiotów, miał Ossoliński rzadkie poczucie obowiązku, zapobiegliwość i dokładność pracy: „Drażliwy, gdzie szło o honor króla, śmiały i gwałtowny, gdy sprawa stała na ostrzu — tak szczęśliwie sprawy prowadził, że wracając z sukcesem do kraju, zostawiał w obczyźnie respekt, zaufanie i przyjaźń dla króla i Rzplitej. W ten sposób wyjednał dla Rzplitej subsydja angielskie, zniewolił Stolicę Apostolską do ustępstw, zawarł traktat z Wenecją, odnowił ligę z Austrią, zmusił kurfirsztę do zaniechania projektów małżeńskich i wyratował króla i wojsko pod Zborowem.”

Dzieło Kubali to obrazowa historia niemal że całej Wazów dynastji w okresie dziejów Polski, pomimo smutnych epizodów, świetnym i ważnym. Postać Ossolińskiego, wplątana w kanwę wypadków politycznych pierwszorzędnej doniosłości, odbija wszelkie prądy ówczesne, jest potężną w chwilach wielkości, mizerną w epoce chylenia się ku upadkowi monarchicznej władzy.

Bogate a rzadkie źródła przysły historykowi z pomocą w odmalowaniu tej zajmującej postaci; dla przedmiotnych czytelników wystarczy sam tekst, przedstawiony artystycznie i obrazowo, jakby powieść o nader zajmujących i romantycznych momentach.

Możnaby się nie godzić na introdukcję stanowiącą wstęp do biografji Ossolińskiego. Autor rozpoczął opis życia bohatera od jego śmierci. Uczynił to prawdopodobnie dla antytezy, dla uwydatnienia znikomości potęgi wielkiego kanclerza, niemniej jednak obraz ten, jakkolwiek narysowany ręką wprawna, stanowi odstępstwo od zwykłej reguły a nie powiemy by do szczęśliwszych należał pomysł.

Chcąc wylizczyć wszystkie piękniejsze ustępy dzieła Kubali, należałoby rozdzielić po rozdziale w niniejszym sprawozdaniu strościć. Ze względu na szczupłość ram relacji poprzestaniemy na wykazaniu kil-

ku jedynie. Świetnym jest opis wjazdu Ossolińskiego do Rzymu, upamiętniony zresztą na znanych malowidłach współczesnych. Mowa Ossolińskiego, wobec papieża wypowiedziana, do arcydzieł oracyjnych zaliczoną być może. Niemniej wspaniałym jest opis legacji do Anglii, choć trudno nazwać politycznym i dyplomatycznym krok Ossolińskiego, który zamiast pilnować interesów swego monarchy i kraju przed angielską koroną, naraża ją sobie niezręcznie wstawieniem za ciemiężonymi poddanymi angielskiego króla.

Naturalnie trzeba było przede wszystkim ochrzcić moje wielkie odkrycie. W miłości rodzicielskiej nadałem moim nowym równoleżnikom trzy imiona. Nazwałem je po polsku *miernikami*, po francusku *arpenteurs*, po niemiecku *Messkreise*. Napisałem o nich wielką rozprawę, obejmującą aż 5 stronic druku i zaniósłem moje dzieło do Akademii umiejętności w Krakowie.

Tego co mówię nie rzucam tu wcale jako para-

ku jedynie. Świetnym jest opis wjazdu Ossolińskiego do Rzymu, upamiętniony zresztą na znanych malowidłach współczesnych. Mowa Ossolińskiego, wobec papieża wypowiedziana, do arcydzieł oracyjnych zaliczoną być może. Niemniej wspaniałym jest opis legacji do Anglii, choć trudno nazwać politycznym i dyplomatycznym krok Ossolińskiego, który zamiast pilnować interesów swego monarchy i kraju przed angielską koroną, naraża ją sobie niezręcznie wstawieniem za ciemiężonymi poddanymi angielskiego króla.

Zwracamy również uwagę na pięknie narysowaną sylwetkę Urszuli Meyerin, przyjaciółki dworu Wazów i ochmistrzyni królewskich dzieci, smaganych nieraz różgą przez rezolutną a szlachetną niemkinię.

Scena nieporozumienia między królewskimi małżonkami, Władysławem i Cecylją Renatą, oddana jest plastycznie i z wielkim się czyta zajęciem.

Praca Kubali zdradza głębokie studja nad epoką i otwiera szeroki wstęp do źródeł po raz pierwszy przez utalentowanego pisarza zużytkowanych.

Nie bawiąc się w filozofowanie historyczne, Kubala jest przede wszystkim malarzem, jest artystą wskrzeszającym przeszłość obrazowo, co mu wszelako nie przeszkadza być jednocześnie badaczem gruntownym a źródłowym dla specjalistów, pisarzem poczytnym i popularnym dla szerszego ogółu czytelników.

Dzieła tego pokroju i wartości, jak „Jerzy Ossoliński” Ludwika Kubali, stanowią dla literatury historycznej polskiej bardzo cenny nabytek, zasługujący na szerokie rozpowszechnienie.

A. K.

Jubileusz odsieczy wiedeńskiej.

Lwów dnia 28-go kwietnia roku 1883-go.

Trzeba przyznać komitetowi zajmującemu się obchodem dwuwiekowej rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem, że pilnie krząta się około swojego dość skomplikowanego zadania.

Szczególniej na dwóch ostatnich posiedzeniach, odbytych w dniach 19-ym i 21-ym b. m., powzięto cały szereg uchwał, dających już dzisiaj pewne wskazówki co do charakteru wrześniowego obchodu.

Na pierwszym z tych posiedzeń przyjęty został ważny wniosek ks. Adama Sapiehy, preza komitetu jubileuszowego, ażeby główny punkt ciężkości obchodu przeniesić do Krakowa, jeżeli komitet jubileuszowy krakowski zgodził się na to zechce. To ostatnie zastrzeżenie jest tylko formalnem, nie ulega bowiem wątpliwości, że Kraków nie mieć nie będzie przeciw urzędowistnieniu tej myśli, która pozostawia starej stolicy jej należne historyczne stanowisko. Oprócz tego ks. Adam Sapieha wniósł, aby komitet odniósł się do Stolicy Apostolskiej celem podniesienia doniosłości religijnej obchodu i aby przygotował się na przyjęcie reprezentantów ciał naukowych, które zamierzają wysłać deputacje na obchód, oraz aby obchody we Lwowie i na prowincji odbyły się na tydzień przed obchodem głównym krakowskim, a wreszcie, żeby we wszystkich miejscowościach związanych ze wspomnieniami dziejowymi z epoki Sobieskie-

doks albo żarcik dziennikarski. Mówię z doświadczenia. Kilka lat temu przyszło mi do głowy, iż ci panowie, którzy przed wiekami podzielili kulę ziemską południkami i równoleżnikami i utworzyli z powierzchni globu rodzaj siatki, niekoniecznie logicznie wzięli się do dzieła, bo oczka tej siatki geograficznej nie miały równej powierzchni. Pod równikiem były wielkie, a pod biegunami nadzwyczaj drobne. Wydało mi się, że gdyby łokieć podzielono na całe nierówne ale coraz dłuższe lub krótsze, to takim łokciem nie każdy kupiec mógłby się rzetelnej miary domierzyć. Zacząłem tedy myśleć, czyby nie można tego zreformować i wymyśliłem kombinację najdzwieczaj prostą. Zamiast dzieląc południki na stopnie, podzieliłem ós ziemską na odpowiednią liczbę części równych, przez punkta podziału poprowadziłem płaszczyzny prostopadłe do tejszej osi i wypadły mi na powierzchni globu równoleżniki, które w połączeniu z dawnymi południkami podzieliły całą powierzchnię kuli ziemskiej na cząstki matematycznie równe. Gdym zrobił to odkrycie, byłem niesłychanie uradowany, całe szczęście, że w tej chwili nie znajdowałem się w kąpielni, bo mógłbym się być jeszcze jak Archimedes jakiej nieprzyzwoitości dopuścić...

Naturalnie trzeba było przede wszystkim ochrzcić moje wielkie odkrycie. W miłości rodzicielskiej nadałem moim nowym równoleżnikom trzy imiona. Nazwałem je po polsku *miernikami*, po francusku *arpenteurs*, po niemiecku *Messkreise*. Napisałem o nich wielką rozprawę, obejmującą aż 5 stronic druku i zaniósłem moje dzieło do Akademii umiejętności w Krakowie.

go umieścić tablice z odpowiednimi napisami lub inne trwałe pomniki.

Co do niektórych części tego wniosku komitet nie powziął jeszcze ostatecznych uchwał, natomiast wybrano delegację z 7-iu członków, którzy pod przewodnictwem ks. Adama Sapięhy udadzą się do Krakowa dla porozumienia się z komitetem tamtejszym: do delegacji tej należą pp.: Wł. hr. Dzieduszycki, Dąbrowski, ks. Zabłocki, ks. Kostek, dr Roszkowski, dr Czyżewicz i Kulczycki.

Centralny komitet jubileuszowy wzmocniony został przez przybranie 26-iu nowych członków, reprezentujących różne warstwy społeczne: postanowiono nadto prosić marszałka dra Zyblikiewicza, ażeby przyjął protektorat komitetu.

Uchwalono dalej publikację i akta odnoszące się do uroczystości ogłaszać w obu językach krajowych, polskim i rusińskim, oraz wyjednać u władz, aby rocznica odsieczy była obchodzona w całym kraju jako uroczystość szkolna. Komitet wyda odezwę określającą cel i środki swego działania, uda się do Wydziału krajowego z prośbą o poparcie moralne i materialne, zaprosi do współdziałania w uroczystości Stolicę Apostolską i ordynarjaty biskupie wszystkich trzech obrządków, superintendenturę protestancką i celniejszych zbory izraelskie, senaty akademickie i zwierzchność wyższych zakładów naukowych, rady powiatowe, rady miejskie krakowską i lwowską oraz wpływowych obywateli, wzywając ich do tworzenia komitetów lokalnych. Wreszcie utworzone będą komitety lokalne z obszerniejszym zakresem działania w Żółkwi i Złoczowie.

Ponieważ p. Lucjan Tatomir w dziele swoim p. tyt.: „Ślady króla Jana w kraju naszym“ wykazał 106 miejscowości historycznych w Galicji, w których znajdują się pamiątki po Sobieskim, komitet zatem odniesie się do rad gminnych tych miejscowości, prosząc o doniesienie szczegółów pominiętych w tej publikacji, oraz zalecając urządzenie w tych miejscach tablic pamiątkowych; gdyby gmina nie była w stanie ponieść tego wydatku, komitet przyjdzie jej w pomoc funduszami.

Oprócz tego uchwalono, iż komitet jubileuszowy ma popierać projekt zakupna zamku w Żółkwi i pomieszczenia w nim gimnazjum, oraz popierać będzie dobre wydawnictwa pamiątkowe dla młodzieży i ludu, sam zaś wyda jako upominek dla młodzieży, obrazek kolorowany, przedstawiający króla Jana pod Wiedniem, z krótkim objaśnieniem w obu językach. Wydana także zostanie zwięzła monografia historyczna wykazująca znaczenie dziejowe odsieczy wiedeńskiej i prostująca stronnicze zapatrywania. Praca ta ma być ogłoszona, oprócz oryginału polskiego i przekładu na język rusiński, w tłumaczeniach na języki: niemiecki, francuski i angielski, a jeżeli będzie można to także na rosyjski, hiszpański, włoski i węgierski, dla rozesłania dziennikom i bibliotekom celniejszych miast Europy i Ameryki.

Wreszcie wybity będzie wielki medal bronzowy z popiersiem Jana III-go i stosownym napisem, a wydawnictwo obrazków, medalików i t. p. pamiątek, o ile zgodnie z celem obchodu przedsięwzięciem zostanie, znajdzie u komitetu skuteczne poparcie.

W.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

= Złota moneta rosyjska odgrywa dziś rolę regulatora zapasów w bankach zagranicznych. Bank ni-

Miałem już wówczas tyle doświadczenia, że nie żądał ażeby Akademia moimi miernikami dotychczasowe równoleżniki zastąpiła. Wiedziałem z góry, że ciało uczone krakowskie nigdy się na to nie zgodzi, żeby Kraków miał zostać nagle przeniesiony z pod 50° 3' 50" szerokości północnej aż pod 69° 1' 31" nowego mierniczego wymiaru. Pozostawiłem zatem dawne równoleżniki na swoim miejscu, chociaż mi się zdawały absolutnie niepotrzebne, i prosiłem tylko o wyznaczenie obok nich skromnego miejsca moim miernikom. „Przydadzą się one — mówiłem — bo jeżeli je nakreśliśmy na dwóch mapach narysowanych według odmiennych systemów, to zaraz widać będzie, który system jest doskonalszy a który mniej doskonały, a przytem będzie można prosto z mapy obliczyć powierzchnię jakiegoś kraju, morza i t. p.”

Akademia przyznała mi słusność i nie przysądziła wprawdzie nagrody, bo żadnej nie było wyznaczonej za rozwiązanie zadania, które samo nikomu przedtem nie przychodziło do głowy, ale wydrukowała moją pracę w swoich „Rocznikach” i w odbitkach.

Od tego czasu upłynęły lata i nikt, ale to absolutnie nikt nie wspominał o tym pomysle. Dlaczego? Oto jedynie z tej przyczyny, że nie znalazł się żaden taki dla mnie dobrodziej, któryby mi zarzucił, że ten pomysł poprostu ukradł jakiemuś oxfordzkiemu profesorowi. Z zarzutu podobnego byłbym się naturalnie łatwo oczyścił i wszystkie pisma, któreby go z pewnością w lot pochwyliły, stałyby się organami mojej rehabilitacji i sławy...

derlandzki w ciągu ostatniego tygodnia uzupełnił swój zapas złota 7 milionami guldenów. W liczbie tej znajduje się około 3-ch milionów rosyjskich półimperjalów, przywiezionych z Niemiec i Francji.

= Departament pocztowy otrzymał od zarządu poczt w Stanach Zjednoczonych zawiadomienie, iż z każdą przybywającą z Europy do Nowego Jorku pocztą nadchodzi znaczna liczba książek, gazet i pism, bądź bez opasek, bądź też z opaskami tak uszkodzonymi, iż nie można wcale odczytać adresów. Zarazem znajdują się opaski, których zawartość zaginęła. Wskutek tego w roku ubiegłym z liczby wszystkich nadeszłych z Europy przesyłek pocztowych w opaskach tylko 24% można było doręczyć według adresów. Departament pocztowy z uwagi na tę okoliczność wzywa wszystkich korespondentów, wysyłających do Ameryki pocztą przesyłki pod banderolą, aby do opasek używali mocnego papieru, o ile możliwości naklejonego na płótnie, adresy zaś umieszczali zarówno na opasce, jak i na samej przesyłce.

= Projekt nowej ustawy kolejowej, wypracowanej przez specjalną komisję, przedstawiony będzie pod rozstrząśnięcie rady państwa dopiero w czasie sesji jesiennej.

= Ministerstwo skarbu opracowało projekt nowej opłaty dodatkowej, jaką wnosić mają właściciele zakładów fabrycznych i przemysłowych, niezależnie od dziś opłacanych podatków handlowo-przemysłowych; projekt wkrótce będzie rozstrząsany przez radę państwa.

= Na Ordynackiej, od rogu Aleksandrji do gmachu konserwatorium muzycznego, rozpoczęta została budowa kanału drenowego dla urządzenia prawidłowego ścieku wody deszczowej, która w czasie większej nawalnicy rozlewała się na całej szerokości ulicy niszcząc bruki i mostki; po dokonaniu tych robót ulice Ordynacka i Okólnik hr. Krasieńskiego otaczające nowobudujący się cyrk p. Ciniellego zostaną zabrukowane.

= Dzisiejszej nocy na ulicy Długiej zaczęto przebudowywać zwrotnicę kolei konnej, zmienioną wskutek zepsucia się kanału.

= P. oberpolicmajster zwraca uwagę policji wykonawczej na roznosicieli pism perjodycznych. Przedewszystkiem są oni bardzo źle ubrani a następnie natarczywie zaczepiają przechodniów i pasażerów w tramwajach, czemu należy stanowczo zapobiedz. Prócz tego polecono zwracać uwagę, aby w liczbie sprzedawanych dzienników i broszur nie znajdowały się wydawnictwa, które nie przeszły przez cenzurę, oraz rękopisma wszelkiego rodzaju.

= Dzisiejszy rozkaz policyjny zamieszcza obszerny opis mundurów wojskowych nowej formy, oraz przepisy jak w danych okolicznościach oficerowie wszelkiej broni ubierać się mają.

= Kąpiele letnie na Wiśle z rozporządzenia policji mają być otwarte nie wcześniej jak po dniu 20-ym b. m.

= W dniu 2-gim czerwca r. b., o godzinie 2-iej po południu, odbędzie się dwudzieste piąte walne zgromadzenie akcjonariuszów kolei warszawsko-bydgoskiej.

Smutne to doświadczenie nie nauczyło mnie jednakże rozumu. W parę lat później przyszło mi do głowy udowodnić, że stary dogmat, iż wszystkie południki ziemskie, jako koła wielkie niezem się od siebie nie różnią i że niewiadomo w którym miejscu na świecie data piątkowa przemienia się na sobotnią, jest po prostu starą brednią. Wyszukałem naturalny pierwszy południk, wskazałem jego położenie pod Innsbruckiem, i nie facygując już Akademii, która miałaby zapewne skrupuły z przenoszeniem Krakowa z pod 37° 37' 34" długości wschodniej od Ferro pod 8° 34' 23" długości wschodniej naturalnej, ogłosiłem to w urzędowej c. k. *Gazecie lwowskiej*. Ale nie miałem znowu szczęścia!... Nazwano mnie za to tylko c. k. austriackim strażnikiem rogatkowym, a byłbym był sto razy lepiej wyszedł, gdyby mnie zatytułowano plagjatorem, przywłaszczycielem, prostym bez żadnych ogródek literacko-naukowym złodziejem. Przeciwno temu zarzutowi byłbym się sam łatwo obronił albo bez trudności znalazł obrońców i rehabilitacja moja rozeszłaby się głośnie echem od bieguna do bieguna, a przy tej sposobności świat byłby się dowiedział, że jest gdzieś w Polsce taki rewolucjonista geograficzny, który chce wszystkie punkta na całej powierzchni globu pod inne stopnie szerokości i długości geograficznej przetranslokować...

Nie mam, jak państwo widziecie, najmniejszego szczęścia do pp. Zuberów *e tutti quanti*, ale brak szczęścia powinna zastąpić głowa. Kiedym wymyślił nowe równoleżniki i naturalny pierwszy południk,

= Z teatru i muzyki.

* Teatra nasze myślą już o przeprowadzinach do siedzib letnich.

Przybytek sztuki w ogrodzie Saskim i t. z. „teatr nowy” przyprowadzane są do porządku i szykują się na muz przyjęcie.

Najpierwszy wyruszyć ma teatrzyk mały, który krotochwilne i operetkowe siły swoje przenosi na ulicę Królewską podobno już w końcu przyszłego tygodnia.

Teatr rozmaitości opuszczony będzie nieco później, zaś w teatrze wielkim przez cały miesiąc bieżący i przyszły odbywać się będą przedstawienia abonamentowe z udziałem Józefiny Reszkówny.

Będzie ciepło...

* Próbowane od dość już dawna operetki „Gadulę” i „Dziesięć cór” ukażą się nareszcie w początku przyszłego tygodnia w teatrze małym.

* W dzisiejszym koncercie małej Boucher część wokalną wypełnią panie: Brajninowa i Klamrzyńska.

Widowisko uzupełni jednoaktówka „Uściskajmy się!”

= Kraszewski.

W *Gazecie krakowskiej* znajdujemy list Kraszewskiego już z Pau pisany.

Nestor powieści naszej wspomina tu o sobie co następuje:

„Przyrzekłem wam dać znać o sobie z podróży, ale dotąd niepodobna mi było wziąć pióra do ręki...”

„Po pięciu miesiącach zupełnego zamknięcia i niewychodzenia za próg domu, ten nagły ruch siły moje tak wyczerpywał, iż musiałem więcej odpoczywać, niż jechać.

„Stałem więc dzień w Berlinie, dłużej jeszcze w Kolonii, potem w Paryżu, naostatek w Bordeaux, nim się dostałem na miejsce do Pau.

„Niestety! idealny ów klimat zawiódł w tym roku; pierwszą rzeczą której zażądałem przyjechawszy, był—ogień na kominię—temperatura prawdziwie dreźnieńska!

„Przypomniałem sobie wzdychając co mi francuz, gdy m zimę przepędzał we Florencji i marznął, powiedział o Włoszech—*leur fameux climat d'Italie c'est une blague!*”

= Objaśnienie.

W jednym z pism tutejszych, należącym do kategorii tych, z którymi nie polemizujemy, wyczytaliśmy wczoraj rzecz, wymierzoną przeciw nam, a od początku do końca nieprawdziwą.

Tym razem uważamy za stosowne dać wyjaśnienie.

Artykuły z Żyrardowa nie były komunikatami urzędowymi, ale naszą własnością, pisane bowiem, były przez naszych współpracowników, a następnie kontrolowane przez władzę.

Kurjer poranny nie wzywał nas, a tem bardziej nie mógł nas zmuszać do udzielenia mu pierwszego artykułu (drugiego nie drukował), ale udzieliłszy z własnej woli ten artykuł, jako przysługę koleżeńską, co redaktor *Kurjera porannego*, rządzący się temż samymi zasadami koleżeńskimi, chętnie potwierdzi.

Pismo przeto o którym mowa, nie mogło dostać od nikogo upoważnienia do naruszenia cudzej własności, gdyż takiego upoważnienia nikt nie jest w pra-

to musiałbym zwątpić zupełnie o dalszej swojej pomysłowości, gdybym sobie na przyszłość w razie potrzeby jakiego p. Zuberu nie wymyślił. Nauka, jaką wyciągnąłem z doświadczenia p. Hermana Minkowskiego, nie pójdzie w las...

Jeżeli na przyszłość uda mi się jeszcze wymyślić coś rzeczywistego nowego i niebывалого, jeżeli na przykład udowodnię, że rękawiczki które nosimy nie mają sensu i usprawiedliwienia, że aby otrzymać prawdziwie naturalny i prawidłowy a w użyciu pożyteczny krój rękawiczek trzeba sobie poszukać innych wzorów w naturze, to jednocześnie z ogłoszeniem tego pomysłu uproszę kogo z przyjaciół, żeby napisał, że ten mój pomysł jest plagiatem, że go ukradł całemu szeregowi uczonych, począwszy od Arystotelesa a skończywszy na Darwinie i że popisywanie się z tym pomysłem jest z mej strony tylko dowodem kolosalnego nieuctwa. Przyjaciel mój poszle ten artykuł do jakiegoś wpływowego organu, tam go przyjmą z otwartymi rękami. Wówczas odpowiem i wykażę, że rękawiczki Arystotelesa i Darwinia, oraz i wszystkich pośrednich mężów, którzy swe ręce tkaninami lub skórą okrywali, różniły się od moich pod każdym względem. To stanie się piedestalem mej sławy, którą gdy posiędę, wtedy...

Nie, nie, łaskawi czytelnicy. Nie mam czasu dziś mówić co będę robił gdy zostanę sławnym i kończę na gwałt kronikę, podpieram głowę i zaczynam myśleć nad rękawiczkami przyszłości...

Wł. Skiba.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

— Panu A. M. z Twardej. — Prosimy o podpis i o adres. Litery i ulica nie wystarczają. W ogólnych poglądach możemy czasem wyjątkowo uwzględnić uwagi anonimów, w podawaniu faktów szczegółowych nigdy.

— Panu Cz. Rz. — Według jej woli — „nie”.
 — Panu Z. Ch. — Darujmy mu życie...
 — Felwikowi. — Nie udało się!...
 — Panu J. M. v. S. — Zgłoś się pan do Towarzystwa dobroczynności.
 — Panu L. P. — Gdzie drukowane — nie wiemy.
 — Panu R. M. — Ale cóż na to poradzić? I my sz. panie nie protegujemy katarnek. Cierpimy wspólnie. Odwagi!
 — Prenumeratorem z ul. Miodowej. — Nie drukujemy. Pierwsza lepsza drukarnia załatwi.
 — Panu H. w Kielcach. — Zakomunikowaliśmy redakcji Kur. porannego.
 — Prenumeratorem z Zielnej. — Kwestję tę poruszaliśmy już kilkakrotnie — napróżno.
 — Nitce. — Za chwilę wesołości serdecznie obowiązani...

— Złożyli w redakcji Kurjera warszawskiego:
Na odbudowanie kościoła św. Trójcy (po arsenale).
 R. K. rs. 1.

Na kościół Wszystkich Świętych.
 A. P. rs. 2.
Dla biura informacyjnego o nędzy wyjątkowej.
 W. N. rs. 1.
Dla najbiedniejszych.
 W. R. rs. 1.

Na pogorzalców z ulicy Łuckiej.
 Anna Mayzner rs. 5, Marja Woldenberg rs. 5, Ludwika Berson rs. 3, Helena i Teofil F. rs. 15, X. X. rs. 2.

— Gerard z Piotrkowa za chęć dowiedzenia się pewnej skandalicznej wiadomości rs. 1 kop. 50 dla biednych.
 — Jacerno rs. 3 dla biednej matki chorego dziecka.

— A. G. rs. 100 do rozporządzenia redakcji.
 — J. G. rs. 100 dla pozostałych przy życiu ofiar katastrofy przy ulicy Łuckiej.
 — Stanisław Kamiński, hutnik z huty szklanej w Targówku, składa w dowód skruchy rs. 3 (trzy) na instytut moralnie zaniedbanych dzieci.
 — Od F. K. kop. 45 dla jakiegokolwiek biednej wdowy z dziećmi, do rozporządzenia biura nędzy wyjątkowej.

≈ W dniu 14-ym kwietnia r. b., w kościele św. Józefa (po-karmeliickim), na Krakowskim-Przedmieściu, Jks. Stanisław Niewiarowski w asystencji Jks. Michalskiego pobłogosławił związek małżeński zawarty między panną Wiktorją, córką Józefa i nieżyjącej Marji z Berezeckich małżonków Betcher, a panem Janem Kuczkowskim, urzędnikiem warszawskiego Towarzystwa ubezpieczeń.
 Podczas obrzędu ślubnego amatorowie wykonali Veni-Creator Stefaniego.

Żyj szczęśliwie, weselo, zacna młoda paro,
 Życie niech dla Was będzie pełną niech czarą,
 Miłość Wam i pomyślność stale niechaj sprzyja,
 Czas słodko i mile w dostatku przemija.
 D. O.
 —1606—

≈ Dnia 28-go z. m., w kościele praskim pobłogosławiony został związek małżeński przez Jks. dziekana Dudrewicza, zawarty między p. Ignacym Lindą, urzędnikiem drogi nadwiślańskiej, a panną Heleną Samczyńską, córką s. p. Tomasza, byłego naczelnego zawiadowcy hut cynkowych, i nieżyjącej Marji z Wysiekielskich. Po odbyciu akcie państwo młodzi wraz z gronem weselnym, z polską gościnnością, przez brata panny młodej, Władysława Samczyńskiego podejmowani byli. — W. K. —1609—

Nekrologja.

† Dnia 4 maja r. b., t. j. w piątek, jako w 19-tą bolesną rocznicę zgonu s. p. Stefana Neybaur, odbędzie się w kościele Przemienienia Pańskiego przy ulicy Miodowej, o godzinie 10 i pół zrana, egzekwie i żałobna wotywa za spójność duszy tego świętobliwego, godnego i nigdy nieodżałowanego męża i obywatela, na które w głębokim smutku pogrążona wdowa krewnych, przyjaciół i znajomych zmarłego zaprasza.
 —1604—

† W piątek, d. 4 b. m., o godzinie 9 i pół zrana, w kościele św. Aleksandra odbędzie się żałobne nabożeństwo za spójność duszy s. p. Jana Dąbkowskiego, sędziego apelacyjnego K. P., na które pozostała wdowa wraz z dziećmi zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych.
 —437—

† W piątek, dnia 4 maja, jako w pierwszą bolesną rocz-

nicę śmierci s. p. Marji z Monkiewiczów Kończa, odbędzie się żałobne nabożeństwo za spójność jej duszy w kościele św. Krzyża, o godzinie 9 i pół zrana, na które zaprasza się krewnych i życzliwych.
 —1614—

† W dniu 4 maja, t. j. w piątek, jako w 10-tą rocznicę śmierci s. p. Antoniego Stalewskiego, odbędzie się żałobne nabożeństwo za spójność duszy w kościele św. Krzyża, o godzinie 10-ej zrana, na które pozostała żona krewnych, przyjaciół i życzliwych uprzejmie zaprasza.
 —1597—

† W dniu 4 maja, w piątek, jako 19-tą bolesną rocznicę śmierci s. p. Stanisława Brandysz, urzędnika K. R. S. W. i D. odbędzie się wotywa żałobna, o godzinie 11-ej, w kościele Narodzenia N. Marji Panny na Lesznie, na które nie-pocięzona matka znajomych uprzejmie zaprasza.
 —1595—

† W dniu 4 maja, jako w czwartą rocznicę imienin, odbędzie się żałobne nabożeństwo za duszę s. p. Aleksandra Kłownowskiego, w kościele św. Józefa Oblubieńca obok skweru, o godzinie 9-ej zrana, na które zaprasza matka wraz z rodzeństwem zmarłego krewnych, znajomych i przyjaciół. 1593

† W dniu 3 maja, t. j. we czwartek, o godzinie 9 i pół zrana, jako w piątą rocznicę śmierci s. p. Romualda Puchalskiego, b. art. teatrów warsz., odbędzie się za spójność jego duszy żałobne nabożeństwo w kościele Powązkowskim, na które pozostała żona z dziećmi zaprasza krewnych, przyjaciół i kolegów zmarłego.
 —1598—

† Parę dni temu przeniósł się w świat lepszy człowiek młody, mało ogółowi znany, a wielkiej przyszłości—był nim s. p. dr Józef Troczewski, asystent kliniki terapeutycznej przy warszawskim uniwersytecie, które to obowiązki od paru zaledwie miesięcy pełnił rozpoczynał.

Nieublagana śmierć zabrała go z pośród nas w chwili, kiedy niósł pomoc innym w szpitalu św. Ducha—gwaltowny tyfus pokonał go.
 Zmarły pozostawia po sobie żal szczerzy i niezatarty w sercach rodziców i rodzeństwa, a także tych co go poznali i kochali.
 —1603—

Jeden z przyjaciół, **Wł. Ch.**
 † Wszystkim, którzy oddali ostatnią posługę s. p. Emilji Reineke, jakoteż tym, którzy na własnych barkach ponieśli jej zwłoki na wieczny spoczynek, także wielebnemu pastorowi W. P. Angerstein, który bezinteresownie asystował obrządkowi i gorącymi słowy starał się nieść pociechę zbolalej matce i rodzinie, składa serdeczne podziękowanie w ciężkiej żałobie pogrążona matka z synami.
 —1612—

Z Cesarstwa.

Petersburg 30-go kwietnia. — Przedstawicielem Stanów Zjednoczonych na uroczystościach koronacyjnych będzie dowódca eskadry północno-amerykańskiej na morzu Śródziemnym.

Petersburg 30-go kwietnia. — Pośel rosyjski w Paryżu książę Orłow przybędzie do Petersburga na dzień 10-ty maja. Towarzyszyć mu ma świta złożona z kilka osób.

Petersburg 30-go kwietnia. — Według Birżewych wiadomości, komisja pod przewodnictwem sekretarza stanu Kochanowa jednocześnie z opracowywaniem projektu nowej organizacji policji zajęła się także wygotowaniem projektu do prawa, określającego ściśle granice władzy i sposoby postępowania organów policji zarówno w zwyczajnych okolicznościach, jakoteż i w nadzwyczajnych wypadkach. Projekt do tego prawa streszczając zakres działalności policji, wskazuje przepisy i sposoby postępowania, mające na celu zabezpieczenie osób prywatnych od zbytecznego ścieśniania i samowoli i zarazem przepisy regulujące prawość postępowania policji.

Petersburg 30-go kwietnia. — Korespondent gazety Nowoje wremja z Belgradu pisze: „Wiele tu mówią o przyczynach śmierci Heleny Kniczanin, jednej z kobiet uwięzionych w sprawie zamachu. Nikt nie wie nic stanowczego, ale za to domysłów jest mnóstwo. Po większej części sądzą, że sama ona nie była sprawczynią swojej śmierci, lecz że ją uduszono z obawy jakichś wyjawień, jakie zamierzała uczynić przed sądem. Na tę myśl naprowadza jeszcze i ta okoliczność, że pozostawała ona w nader blizkich stosunkach z niektórymi osobistościami zajmującymi przy obecnym ministerjum bardzo wysokie stanowiska. Po oddaniu sprawy o zamach pod rozstrzygnięcie sądu, sąd uwolnił od odpowiedzialności wszystkich prócz samej Heleny Markiewiczowej i jeszcze dwóch osób. Okazuje się, że ministerjum przetrzymało w więzieniu półtora miesiąca kilka osób, zupełnie nie mających styczności z tą sprawą, które miały nieszczęście pisać do gazet artykuły nie podobające się ministerstwu!”

Ostatnia poczta „Kurjera Warszawskiego“.

Kraków 30-go kwietnia. — Czytamy w Czasie: „W procesie socjalistycznym, o którym donieśliśmy w ostatnim numerze, zapadł wyrok następujący. Pi-

larski Jacek, Stanisław Polanek, Ludwik Grudziński, Mieczysław Mańkowski i Karol Franciszek Kępelman uznani zostali winnymi występku z §§ 285—287 (tajne stowarzyszenia) i skazani: Pilarski na 3 miesiące ścisłego aresztu, Polanek 2 miesiące, Grudziński na 14 dni, Mańkowski na 1 miesiąc, Kępelman na 1 miesiąc i wydalenie z krajów monarchji austriackiej, jako obcokrajowiec. Piotr Piechota uwolniony został od oskarżenia w kierunku § 285, a uznany winnym przekroczenia ustawy prasowej § 24 i skazany na 10 dni aresztu lub 50 złr. kary”.

Berlin 1-go maja. — Cesarz Wilhelm powrócił dzisiaj w towarzystwie wielkiej księżnej badenskiej z Wisbadenu do Berlina.

Berlin 30-go kwietnia. — Norddeutsche Allg. Ztg gani surowo zachowanie się lewicy centralistycznej podczas obrad nad ustawą szkolną i powiada, że tylko bezprzykładnej pobłażliwości hr. Taafego przypisać mogą centraliści, jeżeli dotąd parlament austriacki nie został rozwiązany. Nie żądają oni rozwiązania, ponieważ wiedzą o tem, że skład przyszłej izby byłby jeszcze niewygodniejszym dla nich. Jeżeli hr. Taafe nie uczynił dotąd użytku ze swojego prawa, to dlatego, ponieważ chce on dowieść przed całym światem, że i z dzisiejszą izbą potrafi przeprowadzić swoje reformy.

Berlin 30-go kwietnia. — Norddeutsche Allg. Ztg ubolewa nad tem, że Moniteur de Rome wyraził zadowolenie z przyjęcia przez sejm pruski rezolucji konserwatystów. Radość ta utwierdza rząd w przekonaniu, że rezolucja wpłynie szkodliwie na tok układów. Wobec spotęgowanych oczekiwań Kurji p. Schloetzer trudniejszą będzie miał pozycję, aniżeli przed ośmiu dniami.

Paryż 30-go kwietnia. — Znany przywódca tak zwanych „białych bluz”, bonapartysta Juljusz Amigues, umarł. Był on — obok Cassagnac’a — najzawziętym przeciwnikiem kandydatury księcia Hieronima Napoleona.

Paryż 30-go kwietnia. — Eskadra francuska na wodach chińskich w części tylko przyłączy się do wyprawy tonkińskiej, ponieważ rozdrażnienie w Chinach panuje tak wielkie, iż okazać się może potrzeba blokady portów chińskich przez pancerniki francuskie. Pośel francuski w Pekinie, p. Bourrée, pozostaje na stanowisku. Rząd przyjął usprawiedliwienie się jego z powodu samowolnego zawarcia traktatu z Chinami. P. Bourrée twierdzi, iż działał według wiadomych mu życzeń Grévy’ego i Duclerxa.

Londyn 30-go kwietnia. — Większość amerykańskich dzienników potępia surowo rewolucję iryjskiej konwencji w Fildelfji, za to, iż nie wyraziły najłżejszej nagany dla związku dynamitowego. Times piszą w tej mierze: „Konwencja nauczyła Anglię ignorować irlandczyków i porzucić myśl pozyskania tychże drogą niezasłużonych uwzględnień. Pozostawieni samym sobie, poznają wkrótce swą nicotę. Reszta świata przekonała się już dawniej o niezdolności Irlandji do utrzymania bytu niezawisłego. Powinni oni uczuć silną rękę prawa, jedyne to dobrodziejstwo jeszcze, na które zasłużyli”.

Sztokholm 30-go kwietnia. — W drugiej izbie sejm szwedzkiego toczyły się dzisiaj rozprawy nad wnioskiem ogłoszenia neutralności Szwecji na wypadek wojny. Wniosek został odrzucony, ponieważ minister spraw zagranicznych sprzeciwił się jego przyjęciu. Wszystkim rządowi jest dostatecznie wiadomem, iż Szwecja prowadziłaby wojnę tylko w razie naruszenia jej niepodległości. Pogłoski o tajnych układach i traktatach są bezpodstawne.

Telegramy własne

„Kurjera Warszawskiego“.

Lwów 2-go maja.

Dzisiaj w tutejszym sądzie karnym rozpoczął się proces przeciw socjalistom. Trybunałowi przewodniczy radca Białoskórski. Z liczby 26 oskarżonych 22 przebywało od kilku miesięcy w więzieniu śledczym, czterech jest na wolnej stopie. Oskarżenie wnosi prokurator dr Girtler, obronę prowadzi adwokat dr Ludwik Łubiński, emerytowany radca wyższego sądu Willersdorf i pomocnik adwokata dr Flaschner. Po przywołaniu licznych świadków odczytano akt oskarżenia. Nazwiska podsądnych brzmią: Drabik, szewc; Kozakiewicz, szewc; Kazimierz Tychowski, student wydziału filozoficznego; Sidorowicz, uczeń szkoły sztuk pięknych w Krakowie; Ludwik Sosnowski, lakiernik; Michał Sosnowski, szklarz; Jan Hebak, czeladnik szewcki; Michał Hebak, litograf; Apolinary Kozaczek, szewc; Józef Kozaczek, uczeń seminarjum nauczycielskiego; Huber, fotograf; dalej szewcy: Zuchojewicz, Konieczny, Kupiński, Klimowicz, Bratro, Wojciechowski i Grenik; Abrytowski,

kuśnierz; Sapee, lakiernik; Jan Kuźmierz, słuchacz wydziału filozoficznego; Adam Krajewski i Fryderyk Kabofer, ekspedytorowie pisemek: *Sztandar* i *Strażnica*; Jan Stronński, uczeń seminarjum nauczycielskiego; Gruszecki i Hapij, pisarze dzienni. Głową związku był według aktu oskarżenia Sidorowicz, który, przybywszy do Lwowa, wstąpił do pracowni fotografa. Pod jego rozkazami stali bezpośrednio: Drabik, Kozakiewicz i Tychowski. Wszyscy oskarżeni należą do socjalnego obozu t. z. kolektywistów. Urzeczywistnienie programu pragną osiągnąć w drodze spokojnej, agitacyjnej. Drabik był już w roku 1880-ym karany za socjalistyczne agitacje i stał w związkach z komitetem genewskim. Kozakiewicz, człowiek bardzo wykształcony, był współpracownikiem pisma robotniczego *Praca*, a potem „z przekonania” oddał się szewctwu. Tychowski jest fanatykiem, zresztą jednak nie wybitną figurą. Ci trzej założyli trzy tajne koła socjalistyczne, których członkowie nawzajem się nie znali. Każdy członek zamiast nazwiska używał numeru lub bieżącej litery abecadła. Prokurator oskarża wszystkich o należenie do tajnych związków, a pierwszych czterech o szerzenie zasad wymierzonych przeciw prawu własności. Osobno obwinionym jest Wojciechowski o pisanie z namowy Drabika listów do tutejszego właściciela browaru Kisielki, tudzież do hr. Borkowskiego z pogroźkami, jeżeli nie złożą pewnych sum (2,000 i 1,500 złr.). Nadto Drabik dostarczył jednemu z obwinionych pięciu kul wybuchających, które u podsądnego znaleziono pod podłogą. Prokurator żąda tajności rozpraw sądowych; obrońcy sprzeciwiają się temu. Trybunał orzeka jawność.

Wiedeń 2-go maja.

Wiener Ztg zamieszcza dekret cesarski, mianujący hr. Hoyosa ambasadorem austriackim w Paryżu.

Wiedeń 2-go maja.

W kołach parlamentarnych oczekują po zamknięciu sesji rady państwa pewnych zmian w gabinecie hr. Taafego, tudzież rozwiązania izby deputowanych w jesieni.

Wiedeń 2-go maja.

Korpus austriacki, stojący załogą w Bośni, zmniejszonym zostanie wkrótce o 5,000 ludzi.

Praga czeska 2-go maja.

Dr Tonner, młodoczeski deputowany do rady państwa, wezwany został przez swoich wyborców do złożenia mandatu (za to, iż solidarnie z klubem czeskim głosował za ustawą szkolną; *przyp. red.*).

Paryż 2-go maja.

Na wczorajszym posiedzeniu senatu minister spraw zagranicznych, Challeml-Lacour, odpowiedział na interpelację księcia Broglie. Szczegóły potrójnego przymierza trzymane są w tajemnicy, ale zbliżenie trzech mocarstw od dawna istniało. Przymierze w żadnym razie nie ma charakteru zaczepnego. Mężowie stanu europejscy wiedzą o tem, że Francja nie może obecnie dążyć do wojny i musi poddać się prawu konieczności. Nie szuka ona sprzymierzeńców, ale z wszystkimi pragnie żyć w zgodzie. Jest wszakże wystawioną na ustawiczne podejrzenia i zawiść. Czuje się ona silną w swej pozycji obronnej; dlatego kraj jest spokojnym, a rozprawy zbyteczne. Słuszne prawa i zdrowy rozum także coś znaczą. Książę Broglie oświadcza, że odpowiedź ministra nie zadowolniła go. Od roku 1878 Francja prowadzi złą politykę i złą posiada administrację i karbu.

Rzym 2-go maja.

P. Buteniew miał wczoraj pożegnalne posłuchanie u Ojca św. i udaje się na koronację do Moskwy.

Londyn 2-go maja.

W procesie dublińskim Fitzharris, woźnica, który z parku Fenix odwiózł do miasta morderców, uznany został za niewinnego. Wyrok niespodziewany wywołał silne wrażenie.

Konstantynopol 2-go maja.

Na koronację do Moskwy został ostatecznie delegowany Serwer basza.

Petersburg 2-go maja.

Wkrótce będą otwarte nowe dwa kanały, prawie zupełnie równoległe do kanałów świerskiego i sjaskiego. Kanały te znakomicie ułatwią komunikację handlową i transporty na drodze wodnej marińskiej.

Petersburg 2-go maja.

Przybyły tu z południowych ziem słowiańskich Muraniewicz złożył w ministerstwie skarbu memoriał w sprawie stosunków handlowych z krajami słowiańskimi, przedewszystkiem zaś z Serbią i Bułgarią.

TELEGRAMY HANDLOWE

Berlin 2-go maja godz. 3m. — po południu

Bilety banku rosyjskiego w tranza-	
kcjach natychmiastowych	201.90
Bilety banku rosyjskiego na dosta-	
wę w końcu miesiąca	202.25
Wschodnia pożyczka III-ej emisji	58.20
Akcje kredytowe	527.50
Weksle na Londyn dl. term.	20.31
„ „ kr. term.	20.45

Uspodobienie słabe.

GIEŁDA

Dnia 2-go maja 1883-go roku

Mały ruch i niewyraźne usposobienie giełdy berlińskiej nie wpływa korzystnie na giełdę naszą.

Wiadomości przedgiełdowe z Berlina dziś nadesłane nie są pocieszające. Cyfra 202.50 wyraża kurs rubli na dostawę końcomiesięczną w porównaniu do dnia wczorajszego.

Przytem wiadomości z Petersburga nie są ośmielające do interesów.

W tych warunkach i u nas żaden kierunek rozwinąć się nie mógł. Działalność giełdy obracała się w tych samych granicach przy usposobieniu określić się nie dającym i zależnym w drobnych wachaniach jedynie od warunków miejscowych.

Weksle długoterminowe na Berlin płacono 49.57 1/2, i 49.55, później przy żądaniu niezmienione 49.65.

Krótkoterminowe w większym popycie wzrastały w cenie i płacone z początku 49.42 1/2, — jak wczoraj, doszły w końcu do 49.47 1/2. Żądanie pozostało niezmienione 49.52 1/2.

Na pomniejsze miasta niemieckie krótkoterminowemi obracano więcej nieco niż wczoraj, płaćąc ceny wyższe, począwszy od 49.30, aż do 49.42 1/2.

Na Londyn bez obrotów i bez zmiany. Żądano za nie 10.06 1/2.

Na Paryż płacono 40.15 i 40.20 za 100 fr. czyli z początku niżej, później wyżej o 2 1/2 kop. niż wczoraj. przy żądaniu niezmienione.

Na Wiedeń żądanie również bez zmiany 84.70. Płacono zaś z początku 84.55 kurs ostatni wczorajszy, który się jednak nie mógł utrzymać i obniżył się do 84.40.

Listy likwidacyjne w żądaniu podniesieniem o 5 kop. do 87.80 i 87.70. Kupić zdołano partję większych po 87.60.

Pożyczka wschodnia bez zmiany 91.95 w żądaniu i 91.80 w płaceniu.

Pożyczki premjowej drugiej emisji kupiono partję po 211 rs.

Z listów zastawnych kupiono tylko partję małych serji I-ej po 100, przy żądaniu za wszystkie bez różnicy 100.25.

Miejskiami nie obracano. Żądania podnoszą się ciągle. Za serję I-szą żądają już 95.75 (o 25 kop. wyżej), za II-gą 93.75, III-cią 93.45, IV-tą — 92.80.

Z akcji sprzedano znów partję akcji banku handlowego po 307.50 — o 50 kop. drożej niż wczoraj. Później i drożej nawet płaćć chciano.

Inne akcje bez obrotu.

Godzina 12 1/2. Uspodobienie wyczekujące. Za weksle długoterminowe na Berlin 49.55 płacono

J. Wł.

Sprawozdanie tygodniowe o stanie handlu zbożowego

Tydzień miniony przeszedł w ogóle lepiej niż poprzednie. Okazała się bowiem większa chęć kupna. Uspodobienie targów wzmożono się, a w niektórych okolicach nawet ceny podniosły się nieco. Szczególniej zaś tej podwyżki doznały ceny żyta, gdyż ogólnie dają się słyszeć skargi na to, iż żyta źle przezimowały.

W Ameryce ceny się podniosły, a koszt przewozu zeszedł do minimum, to jest do 25 kop. od korca, a jednak wywóz do Europy nie zwiększył się wcale.

Na dostawy w jesieni z wyjątkiem Austrii i Węgier, wszędzie notowano ceny wyższe.

Spekulanci krajowi dobrze wychodzą na sprzedażach w Gdańsku, mianowicie wysokie gatunki pszenicy posprzedawano tam po rs. 10 za korzec, a kosztowały one średnio nie wiele wyżej 8 rs. bez procentu i przewozu.

Na targach krajowych ciągle brak dowozów, rolnicy

wszystkie siły skupiają około zasiewów jarych, za szczególnych uważają się ci, którzy choć w połowie mogli już siewu i sadzenia ziemniaków dopełnić.

Wobec dowozów małych bardzo, ceny podnosiły się z dnia na dzień, tak iż ostatecznie żyto do rs. 5 kop. 25, a pszenica do rs. 9 za korzec, na stacji Praga drogi terespolskiej płacono.

Tydzień bieżący rozpoczął się też bardzo pomyślnie. Owies po rs. 5 kop. 50 i wyżej, jęczmień po rs. 5 płacono Groch pastewny rs. 6 kop. 20, dobry rs. 7 i wyżej.

Siana i słomy dostawa także nie wielka. Zapasy paszy się kończą. W ostatnich dniach cena siana doszła do 70 k. za pud, słomy zaś do 40 kop.

Obrotów wełną gotową nie było, natomiast wełnę z nowej strzyżki nabywano chętnie, pomimo że jarmark już zapasem.

Ceny okowity też nie notowano przez czas świąt u izraelitów. Zapasy są nie wielkie i ceny zapewne się wzmożnią.

Wywóz do Hamburga trwa bez przerwy, ceny w Hamburgu na dostawę mocne 42 1/2 m. na sierpień, gdy tymczasem na dostawę natychmiastową łącznie z beczką tylko 40 1/2 do 40 3/4 m. osiągnąć można.

J. Wł.

Sprawozdanie z targu zbożowego

na placu Witkowskiego dnia 2-go maja 1883-go roku.

Dowóz ciągle słaby. Na targu w rzeczywistości znajdowało się około 80 korcy pszenicy, z których 33 dostarczyło jedno z pobliskich dominjów, resztę zaś handlarze z Kałuszyna.

Żyta dowieziono 60 korcy, owsa około 40, z pobliska Warszawy.

Ceny płacono wysokie.

Za pszenicę wyborową płacono 9 rs. do 9.50 za korzec.

Za żyto dobre płacono 5.40 i wyżej. Większą część dowiezionej ilości kupił jeden z młynarzy warszawskich, płaćąc wyżej wymienioną cenę.

Owies 4 rs. a nawet 4.15 za korzec płacono.

Dowóz siana i słomy nie wielki. Ceny wysokie — 70 kop. za pud siana wyborowego i 40 kop. za pud słomy.

J. Wł.

WYKAZ DEPEZ

otrzymanych przez warszawską centralną stację telegraficzną w dniu 1-ym maja roku 1883-go, a nie doręczonych adresatom, z powodu niedokładnych adresów:

Chachamowicz, Karmelicka. — Klecz Ostrowski, Białńska nr 8. — B. Libin, — M. Malwe, Nalewki 13. — Cielnicki 44. — Królewska 2. Antoni Leśniewski, — P. Stail, — H. Trybel, Nalewki, — Waligórski, Marszałkowska 6, — Sura Surie, Ciepła nr 5.

Uwaga. Osoby, życzące odebrać którą z wyżej wymienionych depesz, winny przedstawić stacji telegraficznej dowód legitymacyjny.

TEATRA

WIELKI: Dziś: Koncert Ernestyny Boucher i „Uścisnąć się”. Jutro: „Hugonoci” (występ p. Machwicówny i p. Zakrzewskiego). — ROZMAITOSTCI: Dziś: „Córka pana Fabrycjusza”. Jutro: „Cudzoziemiec”. — MAŁY: Dziś: „Żołnierz królowej Madagaskaru”. Jutro: „Boccaccio”.

Wysokość wody na rzece Wiśle stóp 8 cali 10.

DOLINA SZWAJCARSKA.

We czwartek, dnia 3-go maja 1883 r. Ostatni koncert w tym sezonie na dochód członków orkiestry warszawskiej.

Powtórzenie wieczoru sławiańskiego złożonego z utworów polskich, ruskich i czeskich kompozytorów. **Orkiestra złożona z 50 osób** pod dykcją **Adolfa Sonnenfelda**.

Wejście kop. 40. Początek o godz. 4 1/2 po południu. Szczegóły w afiszach. (1615)

Zakład Restauracyjny

WILLA MARCELIN

za rogatką Belwederską, (435) otwarty zostaje na sezon letni w dniu 5-ym maja r. b.

Słynne Pierniki i Czekoladę

z fabryki pana **Jana Wróblewskiego** ja tylko jedna sprzedaje w **Parku Łazienkowskim, przy źródłu**, schodząc z Botanicznego ogrodu. Nadmieniam także sz. publiczności, że każda paczka zaopatrzona jest firmą fabryki.

—436— **Weronika Pawłowska.**

